

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Fremtiden for Den Europæiske Unions Solidaritetsfond

COM(2011) 613 final

(2012/C 181/10)

Ordfører: **Joost VAN IERSEL**

Kommissionen besluttede den 6. oktober 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Fremtiden for Den Europæiske Unions Solidaritetsfond«

COM(2011) 613 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 7. marts 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 479. plenarforsamling den 28.-29. marts 2012, mødet den 28. marts 2012, følgende udtalelse med 139 stemmer for, 2 imod og 9 hverken for eller imod.

1. Konklusioner

1.1 EØSU er enig i, at den nuværende krise tvinger medlemsstaterne og EU til at være meget forsigtige med budgetoverskridelser. På den baggrund forstår det fuldt ud Rådets uvilje mod at skabe øgede muligheder inden for rammerne af Den Europæiske Unions Solidaritetsfond (EUSF).

1.2 Ikke desto mindre ønsker EØSU at henvise til nye bestemmelser i TEUF, navnlig i artikel 4, 174 og 222, som understreger EU's og medlemsstaternes delte ansvar for at imødegå naturkatastrofer og terrortrusler overalt i EU. Disse bestemmelser viser, at EU under nogle meget særlige omstændigheder ikke blot opfattes som et fællesskab af socioøkonomiske interesser, men også som et skæbnefællesskab. Dette var i øvrigt også hovedbegrundelsen for oprettelsen af EUSF i 2002, hvor der var omfattende oversvømmelser i en række medlemsstater.

1.3 EØSU er af den faste overbevisning, at når man anskuer samhørighedsområder på integreret vis, peger det på en fælles skæbne, som alle borgere i EU deler og også tager ansvar for. I lyset af resultatet af de langvarige drøftelser i Rådet er EØSU skuffet over, at denne indstilling for tiden ikke er til stede. Rådets kraftige understregning af »subsidiaritet« i disse drøftelser afspejler en lignende holdning.

1.4 EØSU tilslutter sig alle de praktiske tilpasninger, som Kommissionen foreslår for EUSF-forordningen, for at få Fonden til at fungere på en mere forretningsmæssig facon og for at gøre den mindre bureaukratisk og mindre tidskrævende for modtagerne af støtten fra den.

1.5 EØSU understreger især, at det er hensigtsmæssigt at styrke synligheden af EU's medansvar, når EU giver økonomisk støtte i forbindelse med katastrofer. For tiden er procedurerne udelukkende administrative. EU-betalinger sker ofte måneder efter, at katastrofen har fundet sted, hvilket understreger procedurens tekniske og tilmed anonyme karakter. For tiden er resultatet det stik modsatte af et fælles udtryk for empati, som EØSU gerne så udtrykt stærkere.

1.6 EØSU opkaster forslaget om at inkludere finansieringen af EUSF direkte i EU's budget til overvejelse som en praktisk måde at fremskynde betalingerne på og sikre et meget højere omfang af synlighed af fondens aktiviteter.

2. Indledning

2.1 Den Europæiske Unions Solidaritetsfond (EUSF) blev oprettet i 2002, hvorved der blev skabt et EU-instrument til indsats i forbindelse med større naturkatastrofer. Dengang tilsluttede EØSU sig helhjertet Fondens oprettelse ⁽¹⁾.

2.2 Den oprindelige forordning af 2002 indbefattede en fremtidig revision, som skulle finde sted ved udgangen af 2006. Med det formål for øje reviderede Kommissionen EUSF for første gang i 2005. EØSU kommenterede det deraf følgende

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om »Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Unions Solidaritetsfond«, EUT C 61/30 af 14.3.2003, s. 187.

forslag fra Kommissionen i 2005 ⁽²⁾. EØSU fremsatte en række forslag, navnlig om at udvide Fondens anvendelsesområde til også at omfatte tørke, om lavere interventionstærskler og om at give Kommissionen større skønsmæssige beføjelser.

2.3 Senest har Rådet forkastet de af Kommissionen foreslåede ændringer, som Europa-Parlamentet havde hilst velkommen. Disse forslag var baseret på praktiske erfaringer med forordningen, såsom at udvide anvendelsesområdet for Fondens virke til andre end naturkatastrofer, mere fokus på gennemsigtighed med anvendelseskriterierne, og tilpasning af de bureaukratiske og tidskrævende procedurer, der hæmmer den rettidige indsats og synligheden.

2.4 I 2011 besluttede Kommissionen at offentliggøre en meddelelse om Solidaritetsfondens fremtid med henblik på at relancere den overordnede drøftelse af Fonden. Det er denne meddelelse, som den foreliggende EØSU-udtalelse fremsætter kommentarer til.

2.5 Angående det tidkrævende bureaukrati i EUSF-procedurerne er det værd at bemærke, at Kommissionen ikke handler på eget initiativ, men kun efter formelle ansøgninger fra medlemsstater, hvilket tager tid. Hver ansøgning efterfølges af omfattende procedurer mellem Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet for at vedtage et budget og af et endeligt input fra den ansøgende medlemsstat for at underbygge anmodningen om økonomisk støtte.

2.6 Kommissionen konkluderer, at dette »medfører samlet set, at tilskud i mange tilfælde først kan udbetales 9 til 12 måneder efter katastrofen eller undertiden endnu senere« ⁽³⁾.

2.7 Den fortsatte skepsis og modstand skyldtes frygten for de budgetmæssige konsekvenser. »Subsidiaritet« er fortsat et hovedprincip i forbindelse med »katastrofer«. Et stort flertal af medlemsstaternes modstand mod større ændringer i Solidaritetsfondens retsgrundlag og funktion blev igen bekræftet i 2010.

2.8 Kommissionen skal roses for indsatsen for at udvide EUSF's funktion, i og med at evalueringer viser, at den har stor succes i de tilfælde, hvor den intervererede. På den anden side har afviste ansøgninger ført til skuffelser, og skader således EU's image.

2.9 Den nuværende politiske debat vil sandsynligvis ikke give megen plads til dem, der søger at udvide EUSF's støtte til nye kategorier af »katastrofer«, eller til dem, der ønsker at ændre tærsklerne eller mildne kriterierne for regionale katastrofer.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om »Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Unions Solidaritetsfond«, EUT C 28/14 af 3.2.2006, s. 69.

⁽³⁾ COM(2011) 613 final, se punkt 2.3, sidste afsnit.

3. EØSU's bemærkninger til Kommissionens forslag.

3.1 EØSU er enig i, at enhver ændring i EUSF under de nuværende omstændigheder skal begrænses til afklaringer og bedre operabilitet af forordningen fra 2002. Afklaringer vedrørende fondens funktionsmåde skal helt klart søge at forbedre dens synlighed.

3.2 En mere præcis definition, ifølge hvilken støtte fra Fonden kun er mulig i tilfælde af en naturkatastrofe kan, som Kommissionen anfører, bidrage til at udelukke uønskede juridiske vanskeligheder. Dette ville også ligge på linje med mange medlemsstaters kritik, og det ville mindske unødige skuffelser for berørte medlemsstater.

3.3 EØSU er enig i, at begrænsningen til naturkatastrofer ikke vil udelukke kædereaktioner af sådanne katastrofer, f.eks. på industrianlæg, sundhedsfaciliteter eller hospitaler. Skønt ikke kun den offentlige service, men også private aktiviteter generelt er berørte i sådanne tilfælde, er der et stærkt argument for at indbefatte dem, når de er en del af en regional samfundsmæssig ramme f.eks. for så vidt angår beskæftigelse.

3.4 Erfaringerne viser, at der er væsentlige problemer med fortolkningen af visse følger af en »ekstraordinær regional katastrofe«. EØSU tilslutter sig Kommissionens forslag om at sætte kriterierne for regionale katastrofer på et enkelt og objektivt grundlag, der kunne være sammenligneligt med definitionen af »større katastrofer«. En simulation gennemført af Kommissionen viser, at slutresultatet ville være mere eller mindre identisk med virkningen af den aktuelle definition. Imidlertid ville en række ansøgninger ikke være blevet indgivet, fordi de klart ikke ville have været berettiget til støtte fra EUSF.

3.5 Kommissionen kritiserer med rette de forsinkelser, der er med at gøre bevillingerne tilgængelige. EØSU kunne ikke være mere enig (se også punkt 2.6 ovenfor). Udvalget mener, at alt skal sættes ind på, at fremskynde procedurerne og derved forbedre EUSF's reaktionsevne og synlighed.

3.6 I den henseende er EØSU enig med Kommissionens forslag om i forordningen at indføre muligheden for at betale forskud, som skal tilbagebetales, hvis en ansøgning ikke godkendes i medfør af reglerne.

3.7 EØSU er helt enig med Kommissionen i, at procedurerne kan og bør forkortes og forenkles, hvor det er muligt. Der er et stort spillerum for at slå afgørelser i Kommissionen sammen (som der er fire af i det nuværende system) såvel som i medlemsstaterne (som der for tiden er to af). Som Kommissionen med rette anfører, kan temmelig enkle proceduremæssige tilpasninger give store tidsbesparende virkninger.

3.8 Kommissionens forslag om at styrke og specificere bestemmelsen i forordningen om, at en modtagermedlemsstat bedes om detaljeret at klargøre, hvordan den vil forhindre yderligere katastrofer i fremtiden ved at gennemføre EU-lovgivning om vurdering, forvaltning og forebyggelse af katastrofer baseret på indhøstede erfaringer og et tilsagn om at indføre foranstaltninger vedrørende klimaændringer er temmelig afslørende og yderst hensigtsmæssigt.

3.9 Kommissionen nævner udtrykkeligt artikel 222 i TEUF, som bestemmer, at EU og medlemsstaterne skal handle i fællesskab i en ånd af solidaritet i tilfælde af terrorangreb, naturkatastrofer eller menneskeskabte katastrofer. Det kan tilføjes, at

TEUF for første gang i artikel 4 og artikel 174 indfører begrebet »territorial samhørighed« som genstand for »delt kompetence« mellem EU og medlemsstaterne. »Territorial samhørighed« skal yderligere fremmes af EU i regioner, der lider af permanente naturbetingede ulemper.

3.10 Disse bestemmelser afspejler ikke kun et delt ansvar mellem alle aktører i EU, men peger også i retning af et skæbnefællesskab. I lyset af Rådets reaktioner på flere forslag fra Kommissionen og kommentarer fra andre hørte parter står det klart, at medlemsstaterne er mindre villige til at handle i henhold til princippet om en fælles skæbne. Dette forklarer deres øgede understregning af »subsidiaritet«.

Bruxelles, den 28. marts 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
